

Val McDermid

1979

Suomentanut Marja Luoma

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Englanninkielinen alkuteos 1979

Robert Burns -sitaatit (s. 5, 7 ja 256) suomentanut Tuomas Nevanlinna

Copyright © Val McDermid 2021

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46395-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Kaikille ystäville, jotka kulkivat rinnallani koronasulun aikana.

Erityisesti Jo'lle Robert Burnsia mukaillen:

”On merten läpi selvitty, sille malja nostetaan!

Tää ystävyys ei raukene, vaan kestää ainiaan.”

Niin hiirten kuin ihmisten parhaat juonet
menevät usein vinoon

Hiirelle

ROBERT BURNS

Prologi

Paksuja lumihiihtaleita lenteli kasvoille, oli kuin poskille olisi tipahdellut kylmiä ja märkiä suukkoja. Yhtä kovan talven hän oli nähnyt viimeksi pikkupoikana ja muisti siitä vain kaiken hauskan: kelkkamäen, lumipallojen heittelyn leikkikentällä, liukumisen jäätyneellä puistolammella. Nyt talvi oli pelkkä pahainen riesa. Autolla ajaminen oli painajaismaista loskan ja mustan jään takia. Käveleminen oli vielä pahempaa. Lempikengät olivat jo menneet pilalle, ja aina kun hän riisui sukkansa, varpaat olivat kylmästä rypyyiset ja vaaleanpunaiset.

Olosuhteista oli toki hyötyäkin. Kukaan ei tietäisi hänen käyneen paikalla. Jalanjäljet peittyisivät tunnissa. Kadulla ei näkynyt ristin sielua. Verhot oli vedetty jokaisen ikkunan eteen pitämään lämmön sisällä ja kylmän ulkona. Lapset olivat jo kotona, ja päivän lumessa peuhaamisen jäljiltä märät ulkovaatteet oli ripustettu keittiöön tai pyykkitelineelle kuivumaan. Aikuiset katsoivat televisiota. Lunta oli riittänyt koko tammikuun, ja uutuudenviehätys oli jo haihtunut. Jopa kaupunkiliikenteen bussi, jonka hän oli ohittanut matkalla, oli ollut tyhjä; se toi mieleen pimeässä seilaavan aavelaivan. Ainoat liikkeellä olevat ihmiset olivat olleet pari yltiöpäätä matkalla publiin. Sivukadulla hiljaisuus tuntui silti kummalliselta. Lumi vaimensi parin koiranilmaan uskaltautuneen ajoneuvon äänet. Hänestä tuntui kuin hän olisi ollut viimeinen ihminen maan päällä.

Määränpää oli vähällä livahtaa ohi, koska hän kulki pää kumarassa. Hän huomasi virheensä viime hetkellä ja kääntyi jyrkästi

päästäkseen porraskäytävän suojiin. Hän veti syvään henkeä ja pyyhki lumihiutaleet kulmakarvoistaan.

Hän kiipesi portaat ja kertasi mielessään, mitä oli harjoitellut koko päivän. Edessäpäin odotti tuntematon tie. Oli ehkä myöhäistä alkaa miettiä tulevaisuuden turvaamista, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Hän oli keksinyt keinon. Ehkä jopa useamman.

Helppoa se ei olisi. Kaikki ei välttämättä menisi nappiin aina-kaan heti. Mutta hän ansaitsi parempaa kuin tämän nykyisen. Nyt oli aika lunastaa palkinto.

1

Vuosi oli alkanut vaikeasti ja muuttui vain pahemmaksi. Jouduttiin kestämaan lumimyrskyjä ja lakkoja, löytyi lojumaan jätettyjä ruumiita, tuli sähkökatkoja, oli terrorismin uhka, ja Showaddywaddyn *Greatest Hits* keikkui myydyimpien albumien ykkösenä. Vuosi 1979 oli yhtä katastrofien sarjaa. Paitsi jos sattui olemaan toimittaja, niin kuin Allie Burns. Hänen ammattikunnalleen toisten vastoinkäymiset tarjosivat tilaisuuden, johon kannatti tarttua.

Allie Burns katseli junan ikkunasta maisemaa, jonka valkoisuutta rikkoivat vain puhelinpylväät. Ne olivat kuin ihmeen kaupalla vielä tummia toiselta puolelta, siltä joka oli suojassa lunta riepottevalta puuskaiselta tuulelta. Juna oli seisahtunut puolivälissä matkaa, koska lunta oli kinostunut raiteille. Allie käänsi katseensa Danny Sullivaniin. ”Miksi Skotlanti pysähtyy aina talvella?”

Danny naurahti. ”Tässä ollaan kuin *Idän pikajunan arvoituksessa*, juna on juuttunut lumikinoksiin.”

”Paitsi että täällä ei ole murhattu ketään”, Allie huomautti.

”Totta, ei sentään murhaa.”

”Eikä ole yhtä yllleistä. Ei cocktaileja. Eikä Albert Finneytä hiusverkkoineen.”

Danny irvisti. ”Senkin saivartelija. Luulisi, että olet editoimassa juttuani, viilaamassa pilkkuja ja motkottamassa vääristä lauseenvastikkeista.”

Allie nauroi. ”En edes tiedä, mikä väärä lauseenvastike on. Mahdatko sinäkään tietää?”

”Tiesin joskus muinoin, lasketaanko sitä?”

Molemmilta loppui sanottava. He työskentelivät samassa toimituksessa ja olivat tavanneet sattumalta Edinburghin hyisellä Haymarketin rautatieasemalla vuoden toisena päivänä. Kumpikin oli matkalla takaisin töihin perheen parissa vietettyjen vuodenvaihteen juhlien jälkeen. Jos joku muu työtoveri olisi osunut näköpiiriin, Allie olisi piiloutunut pylvään taakse välttääkseen kohtaamisen, mutta Danny oli ehkä siedettävintä koko porukasta. Saattoi hän tietenkään olla pohjimmitaan seksisti, rasisti ja ahdasmielinen, mutta päällepäin se ei näkynyt. Ja oli myönnettävä, että vietettyään aikaa vanhempiensa luona Allie kaipasi kiihkeästi jutustelua samanhenkisten ihmisten kanssa. Lähimmäksi hän oli päässyt lukiessaan vuoden ensimmäistä sanomalehteä, jossa oli kerrottu alkaneesta Kansainvälisestä lapsen vuodesta ja pian uhkaavasta rekkakuskiensa lakosta, ja mainostettu Frasers’in alennusmyynnin pilkkahintaisia paitapuseroita.

Allie oli tavannut muutaman kouluaikaisen ystävänsä lasillisilla kylän pubissa, mutta ilta ei ollut ollut kovin kummoinen. Alun kömpelön ja väkineisen kuulumistenvaihdon jälkeen he olivat siirtyneet turvalliselle maaperälle eli muistelun saralle, mutta joutuneet pian umpikujaan, koska uusista juoruista puhuttaessa Allie ei joko muistanut tai tuntenut niiden kohteita. Viimeiset vuodet olivat ilmeisesti vieroittaneet hänet entisistä tuttavista.

Kun juna oli lähtenyt liikkeelle Kirkcaldysta Glasgow’hun suuntautuvan matkan ensimmäiselle osuudelle, Allie oli hengähtänyt helpotuksesta. Hän oli vilkuttanut kiltisti vanhemmilleen, jotka seisivat lumisella laiturilla. He olivat tuoneet Allien autolla kahden-toista kilometrin matkan East Wemyssin entisestä kaivoskylästä, jossa Allie oli varttunut, ja hän mietti, olivatko vanhemmat yhtä lailla huojentuneita hänen lähdöstään.

Heillä ei ollut yhteisiä puheenaiheita. Sen takia Allien olo oli aina kiusaantunut, kun hän kävi vanhempiensa luona. Vähitellen

hän oli ymmärtänyt, ettei mitään yhteistä ollut koskaan ollutkaan. Sitä seikkaa ei tyttövuosina ehtinyt huomata, koska päiviä rytmittivät arjen rutiinit: työ ja koulu, tyttöpartio, keilailu, naisjärjestö ja maahockeyjoukkue.

Koulun jälkeen Allie lähti muualle opiskelemaan, ja oli kuin hänet olisi pudotettu Marsiin. Cambridgessa kaikki oli omituista. Puheenparsi, ruoka, odotukset, harrastukset. Allie oli kuitenkin sopeutunut nopeasti. Hän uskoi löytäneensä viimein oman heimon. Kolme vuotta kului kuin siivillä, mutta sitten hänet pudotettiin muutta mutkitta tyhjän päälle.

Vietettyään kaksi vuotta Koillis-Englannissa harjoittelemassa alaa hän oli päätynyt takaisin Skotlantiin. Se ei ollut kuulunut suunnitelmiin. Hän oli halunnut Lontooseen Fleet Streetille valtakunnallisen sanomalehden toimitukseen. Kävi kuitenkin niin, että Allien viimeisessä harjoittelupaikassa lehden uutispäällikkö sattui olemaan Glasgow'ssa ilmestyvän *Daily Clarion* -lehden uutispäällikön tuttuja. Ja olihan *Clarion* valtakunnallinen lehti, jos Skotlanti laskettiin valtakunnaksi. Lehden nimen alle oli painettu ikään kuin tunnuslauseeksi: ”Joka toinen aikuinen Skotlannissa lukee *Clarionia*.” Toimituksen irvileuat lisäsivät: ”No kun joka toinen ei osaa lukea.” Uutispäällikkö veteli naruista ja Allie sai työtarjouksen. Siitä ei voinut kieltäytyä.

Hän oli asunut viisi vuotta niin kaukana, että oli voinut käydä kotona vain harvakseltaan. Enää ei kuitenkaan ollut mahdollista luistaa tärkeistä tapahtumista. Syntymäpäivistä. Perhejuhlista. Ja kun Skotlannissa oltiin, vuodenvaihteen juhlasta, *hogmanaysta*.

Ja niin Allien oli kestettävä loputtomia juhlallisuuksia ja musiikkaaleja kolmena iltana: *Oliver!*, *My Fair Lady*, *Half a Sixpence*. Hän olisi halunnut katsoa Jack Lemmonia ja Shirley McLainea elokuvassa *Poikamiesboksi*, mutta kun hänen äitinsä luki lyhyen esittelytekstin sanomalehdestä, ehdotus torjuttiin napakasti. Allie ei halunnut kiduttaa itseään muistikuvilla enempää, vaan kysyi työtoveriltaan: ”Miten meni uudenvuoden juhlinta?”

Danny tuhahti. ”Samalla lailla kuin kaikki muutkin, jotka vain muistan. Meidän asuntomme on tilavin, joten kaikki tunkevat meille. Isällä on viisi siskoa, Mary-täti, Cathy-täti, Theresa-täti, Bernie-täti ja Senga-täti.”

Allie hihitti. ”Onko sinulla täti, jonka nimi on oikeasti Senga? Luulin, ettei sitä käytetä kuin pilan päiten.”

”Ei se ole oikea nimi. Senga on Agnes lopusta alkuun luettuna. Tädille annettiin kasteessa nimeksi Agnes, mutta kaikki tuntevat hänet Sengana. Täti on sitä mieltä, että kaikki käy, kunhan kukaan ei pääse väentämään nimeä muotoon Aggie.”

”Se on ymmärrettävää. Kaikki viisi tättä siis tulivat teille?”

Danny nyökkäsi. ”Viisi tättä, neljä setää ja serkkuja.”

”Vain neljä setää?”

”Niin. Paul-setä kuoli työtapaturmassa. Hän jäi viskitynnyrin alle täpötäydessä varastossa Leithissä.” Danny irvisti. ”Isän mukaan asiaan saattoi vaikuttaa se seikka, että Paul-sedän sisuksissa oli huomattava määrä viskiä.”

”Teillä oli siis isot sukujuhlat?”

”Jep. Sama meno joka vuosi. Tädit laittavat omia lempiruokiaan. Theresa lainaa ison keittokattilan kirkolta ja keittää linssisoppaa koko komppanialle. Mary tekee sylttyä. Cathyn lihapasteijat ovat Edinburghin parhaita, ja minun äitini laittaa lihamureketta, Bernie tuo hedelmäkakkua jota kukaan ei syö ja lisäksi kaupan murokeksejä, ja Senga taikoo pöytään kolmella eri tavalla maustettuja kermatoffeemakeisia.”

”No teilläpä on hitonmoiset kemut!” Danny ei näyttänyt mieheltä, joka noudatti perinteistä skotlantilaista ruokavaliota. Hän oli solakka kuin vinttikoiria, ja hänellä oli korkeat poskipäät, kapea nenä ja terävä leuka kuin keskiaikaisella askeetilla. Vain kaulukselle ulottuvat runsaat kiharat hiukset paljastivat, mitä aikaa elettiin.

Danny virnisti. ”Ihan totta. Ruokaa olisi riittämiin vaikka puolelle Gorgien väestöstä. Ja juomaa niin paljon, että olisimme voineet avata oman pubin.”

”Miten te juhlitte? Syötte, juotte ja höpisette?”

”No, ensin syödään ja juodaan, ja sitten jokainen esittää jonkin ohjelmanumeron. Niitä riittää niin pitkään, kunnes on aika avata telkkari ja katsoa, kun kello lyö kaksitoista. Sen jälkeen isä laittaa levysoittimeen The Corriesin kansanmusiikkia, ja meno äityy riehakkaaksi. Muutama naapuri piipahtaa, ensimmäinen kävijä uutena vuotena tuo tunnetusti onnea.”

”Ei kai siinä metelissä muuta voikaan kuin tulla itse paikalle.”

Danny kohautti olkiaan. ”Meidän rapussa on hyvä meininki. Entäs teillä?”

Allie säästyi vastaamiselta, kun vaunuosaston ovi lennähti auki ja konduktööri kampsesi sisään syli täynnä huopia. Hän jakeli niitä vähille matkustajille. ”Liikkeelle ei päästä vielä vähään aikaan”, hän ilmoitti pahaenteisen innokkaasti. ”Odottelemme lumiauraa Falkirkista, ja sen matkanteko on kuulemma hidasta. Ja nyt lämmitys meni pois päältä. Pyydän sitä anteeksi, mutta onneksi on näitä huopia.”

Konduktööri ojensi heille kummallekin karkean harmaan huovan, joka näytti siltä kuin se sopisi paremmin hevosen kuin ihmisen käyttöön. Allie kietoutui huopaan ja nyrypisti nenäänsä haistaessaan koimyrkyn. ”Paleltaako sinua?” Danny kysyi.

”Ei oikeastaan. Mutta nyt kun ei ole lämmitystä, ruumiinlämpö alenee aika nopeasti.”

Danny katseli häntä penkkien välisen kapean tilan toiselta puolelta. ”Jos tulet tänne minun viereeni, voimme lämmitellä tuplapeiton alla. Ja hyödyntää toinen toisemme ruumiinlämpöä.” Hän hymyili leveästi. ”En yritä mitään. Olen vain itsekäs. Katso nyt minua, ei lihaa luiden päällä. Kärsin kylmästä oikeasti.”

Danny oli tosiaankin pukeutunut lämpimästi. Vaelluskengät, vakosamettihousut joiden lahkeet oli työnnetty paksujen villasukkien sisään, lämmin päällystakki jonka alta kurkisti paksun neuleen poolokaulus. Käsissä oli villasormikkaat, ja taskusta pilkotti neulepipo. Allie mietti, ettei ollut koskaan nähnyt kenenkään

varustautuneen yhtä hyvin kylmää vastaan. Ei edes isoisän, joka oli aina viihtynyt parhaiten ulkona, säässä kuin säässä. Elämä hiilikaivoksessa saa sellaista aikaan. ”Hyvä on”, Allie myöntyi muka vastahakoisesti. Danny oli uutistoimituksessa ehkä ainoa mies, joka ei näyttänyt saalistajalta. Toisaalta toki sanottiin, että hyvällä reportterilla oli oltava saalistajan vainu. Mutta yhtä lailla sanottiin, että sitä piti osata käyttää oikein.

Allie vaihtoi penkkiä. He asettelivat huovat niin, että pian heillä oli kaksinkertainen peitto suojanaan. ”Mikä työvuoro sinulla on seuraavaksi?” Allie kysyi.

”Päivävuoro huomenna. Entä sinulla?”

Allie irvisti. ”Minun pitäisi mennä tänä iltana yövuoroon. Olen lirissä, jollei se samperin lumiaura kohta tule.”

”Aikaa on vielä. Kello on vasta kolme. Ja jollet ehdi ajoissa, et ole ainoa joka myöhästyy. Onko sinulla jokin iso juttu tekeillä vai onko luvassa tavallisia rutiineja?” Danny jutteli muina miehinä vaikka oli selvää, että hän odotti Allien esittävän saman kysymyksen.

”Odotan vain, että seuraava uutisjuttu napsahtaa kohdalle. Seläistahan se on yövuorossa. Entä sinulla?”

Danny hymyili. ”Tekeillä on iso juttu. Tutkivaa journalismia. Olen rehkinyt sen kimpussa muutaman viikon aina silloin kun ei ole tarvinnut jahdata ambulansseja. Sain vinkin yhdeltä tyypiltä, joka ei edes tajunnut mitä tuli kertoneeksi, ja olen yrittänyt penkoa asiaa siitä pitäen. Enimmäkseen vapaa-ajalla. Meidän tavallisten reporttereiden ei oleteta tekevän sellaisia juttuja. Meidän odotetaan kertovan vinkkimme uutisdeskillle, joka sitten antaa kunnian jollekulle osaston suurista staroista. Me saamme tehdä likaisen työn, mutta nimeämme ei jutussa mainita.”

Joka sana oli totta. Joukolla toimittajia oli oma titteli: rikos-toimittaja, erikoistoimittaja, kirjeenvaihtaja ja niin edelleen. Kun rivitoimittaja haistoi ison jutun, joku tähtitoimittajista nappasi sen heti itselleen sillä verukkeella, että se kuului hänen alaansa. ”Miten sait pidettyä jutun itselläsi?”

”En ole kertonut vielä kenellekään”, kuului yksinkertainen vastaus. ”Jatkan niin pitkään, että on myöhäistä kenenkään enää viedä sitä minulta. Se on kyllä tulenarkaa tavaraa.”

Hetken Allie oli kateellinen. Ei kuitenkaan Dannylle. Hän vain kaipasi omaa isoa juttua. ”Mistä aiheesta se on? Koska saat sen valmiiksi?”

”Lähiaikoina. Yksi palapelin palanen puuttuu vielä. Kun minulla on seuraavan kerran pitkä viikonloppuvapaa, lähdän pienelle reissulle etelän suuntaan ja kerään viimeiset tiedot.”

Loppu siis häämötti jo. *Clarionin* toimittajat tekivät neljä pitkää työvuoroa viikossa. Näin he saivat viisi perättäistä vapaapäivää kerran kolmessa viikossa. Allie ei ollut vielä keksinyt, miten parhaiten käyttäisi pitkät vapaat, vaikka olikin talven tuloon asti käynyt mielellään patikoimassa. Hän oli kuitenkin aikeissa ostaa asunnon ja tiesi, että edessä olisi loputon rupeama kunnostusta ja sisustamista. ”Kuulostaa hyvältä. Jos tarvitset apua...”

Vaunuosaston ovi kolahti jälleen auki. Tällä kertaa konduktöörin naama punoitti ja hän oli kiihdyksissä. ”Onko täällä lääkäriä?” Hän katseli ympärilleen epätoivoisena. ”Tai sairaanhoitajaa?”

Ennen kuin kukaan ehti vastata, konduktöörin takaa kuului naisen huuto: ”Senkin sika, tapan sinut vielä!”

2

Allie ponkaksi hölmistyneenä jaloilleen. Hänen ja Dannyn katseet kohtasivat, ja sanaakaan sanomatta he ryntäsivät ovelle. Danny työntyi konduktöörin ohitse ja ilmoitti: ”Olen käynyt ensiapukurssin.” Allie onnistui etenemään Dannyn vanavedessä. Kolmen istuttavalla penkillä makasi nainen jalat levällään ja verryttelyhousut nilkoissa. Verta valui valtoimenaan reisiltä ja imeytyi penkin kuluneeseen samettiin. Hänen vieressään seisoj mies suu hämmennyksestä auki.

Allie pysähtyi niille sijoilleen.

Ensin hän luuli, että naisen kimppuun oli käyty. Sitten hän huomasi vaalean vatsakummun. ”Hän synnyttää.” Niin kuin usein käy, Allie tiesi jo puhuessaan, että toteamus oli tarpeeton.

Danny jatkoi eteenpäin ja pysähtyi vasta kun oli päässyt naisen viereen. ”Minulla on ensiaputaitoja, kelpaanko avuksi?” Danny kysyi mieheltä, joka kompuroi muutaman askelen taaksepäin ja nyökkäili kuin koiramaskotti, jollaisia vanhat miehet olivat alkaneet hankkia autojensa kojelaudoille.

Nainen oli huutanut ja kiljunut taukoamatta siitä asti, kun he olivat tulleet vaunuosastoon. Hän tuskin lopettaisi vähään aikaan. Danny siirtyi nähdäkseen, mitä naisen jalkojen välissä tapahtui, ja vilkaisi sitten Allieen. Danny esitti itsevarmaa, mutta Allie näki työtoverinsa silmissä pelkoa. ”Pidä häntä kädestä”, Danny kehotti. ”Yritä rauhoitella.”

Allie kauhistui niskoilleen säilytettyä vastuuta mutta astui eteenpäin ja tarttui toiseen naisen viuhtovista käsistä. Se oli hiestä nihkeä

ja verestä tahmea. Allie kääntyi puhumaan miehelle, jonka ilme oli muuttunut surkeaksi. ”Mikä hänen nimensä on?”

”J-J-Jenny”, mies änkytti. Hän jatkoi pontevammin: ”Siis Jenny. Laskettu aika on vasta kahden viikon päästä.” Hän kaivoi taskustaan rypyisen pakkauksen No. 6 -merkkisiä savukkeita, napautti yhden esiin, sytytti sen ja kiskoi savua syvälle keuhkoihin.

”Vauva on laskenut ajan toisella tavalla”, Danny totesi, riisui päällystakkinsa ja kääri hihat.

Allie kumartui sitaisemaan paksut mustat hiukset pois naisen hikisiltä kasvoilta. ”Kaikki menee hyvin.”

”Painu helvettiin, mistä sinä muka mitään tiedät?” Jenny kiljui.

”Kaverini tietää mitä tekee.” Allie katsoi Dannyyn anovasti.

”Niin se on, Jenny.” Danny naurahti hermostuneesti. ”Kasvoin keskellä *Emergency Ward 10* -saippuasarjaa. Sinun kannattaisi vetää pariin kertaan oikein syvään henkeä. Vauvan pää on näkyvissä. Pikkuinen on päättänyt tulla maailmaan juuri nyt. Mutta se tarvitsee apuasi. Autat parhaiten, kun lakkaat taistelemasta sitä vastaan.” Danny kumartui eteenpäin. Allie ei halunnut edes ajatella, mitä mies mahtoi tehdä. Hänen vatsaansa väänsi jo pelkkä ajatus tahmaisesta verestä ja muusta.

Allie kääntyi katsomaan Jennyä, jonka silmät pyörivät päässä kuin pillastuneella hevosella länkkärissä. ”Tiedän, että se sattuu”, Allie sanoi lempeästi. ”Mutta kaikki on pian ohi. Sitten saat pidellä pikkuista sylissäsi. Sinusta tulee ylpeä äiti, ja tämä kokemus on kohta kuin pelkkä paha uni, usko pois.”

Äkkiä Jenny kouristeli, huusi kovaan ääneen ja oli rusentaa Allien käden. ”Hyvä, juuri noin, Jenny”, Danny ähkäisi. Hän oli jo yhtä hikinen kuin Jenny. ”Työnnä vielä.” Hän odotti hetken. ”Hengitä. Vedä henkeä oikein syvään. Olkapää näkyy jo. Työnnä vielä. Pärjääät hienosti.”

Seuraavan kahdenkymmenen minuutin ajan verta ja hikeä valui, Jenny valitti, Allie kannusti, Danny näytti levottomalta ja tuleva isä poltti ketjussa. Allie toisteli samoja merkityksettömiä lauseita.

”Pärjät hienosti. Sinä olet oikea stara, Jenny. Kohta kaikki on ohi.” Hän oli tietoinen siitä, että heidän lähistölleen oli kerääntynyt yleisöä. Ja sitten yhtäkkiä Danny piteli käsissään punaisen ja violetin kirjavaa nyyttiä, joka päästi ensi parkaisunsa vastapainoksi Jennyn vaikeroinnille.

”Hyvä Jenny, se meni todella upeasti”, Allie kehui.

”Sinulla on poika”, Danny ilmoitti hymyillen takanaan seisovalle miehelle, jonka polvet pettivät ja joka rojauti istuimelle. Kyyneleitä valui poskille.

”Rakastan sinua, Jenny”, hän huudahti paksulla, karhealla äänellä.

”Minä kyllä hitto vie vihaan sinua vieläkin”, Jenny huokaisi. Raivo oli kuitenkin kadonnut äänestä.

Yksi matkustajista toi pyyhkeen. Allie katsoi Jennyn kasvoja välttyäkseen näkemästä, mitä tapahtui Jennyn vartalon toisessa päässä. Hän auttoi Jennyn istumaan ja korjasi tuoreen äidin asentoa penkillä niin että tämä sai nojata selkäänsä ikkunaan. Danny ojensi Jennylle pyyhkeeseen käärityn vauvan, jonka piskuinen naama oli rutussa kaikista uusista äänistä, näkymistä ja tuntemuksista.

Isä kompuroi jaloilleen ja tunki Jennyn viereen. Hän polvistui äidin ja lapsen viereen, antoi suukon ensin pojalleen ja sitten uudelle äidille. ”Olet uskomaton, Jenny”, hän sanoi. ”Rakastan sinua. Mennäänkö naimisiin?”

Jenny katsoi miestä, ja silloin Allie näki uupuneissa silmissä häivähdyksen silkkää rautaa. ”Voi hitto miten tyhmä olen ollut, Stevie. Jos olisin tiennyt, ettei kosintaan muuta tarvittu, olisin hankiutunut raskaaksi jo aikoja sitten.”

Danny kumartui kuiskaamaan Aliien korvaan: ”Loistavasti sanottu. Siinä meillä on valmis alaotsikko.” Danny huomasi Aliien hämmästyksen. ”Tämä juttu pääsee hyvälle paikalle lehteen. Ehkä jopa etusivulle.”

”Jos tästä juttu tulee, se on sinun”, Allie huomautti. ”Teit kaiken työn.”

Danny pudisti päätään. ”Tämä on naisten heiniä. Tiedät ihan hyvin, mitä mieltä uutisdeskissä ollaan.”

Danny saattoi olla oikeassa. Allie oli jo alkanut oppia, minkälaisella vääristyneellä logiikalla juttuja jaettiin tekijöille. Oli kestänyt vuosia ennen kuin naiset olivat saaneet jalansijaa valtakunnallisten lehtien uutistoimituksissa. Viimein pomoille oli valjennut, että joissakin tapauksissa tekstit tarvitsivat ”naisen kosketusta”, niin kuin he sanoivat. Allie tiesi vallan mainiosti, miksi hänet oli palkattu *Clarioniin*. Se ei kuitenkaan tarkoittanut, että hän olisi ollut samaa mieltä. ”Sinä toimit kättilönä”, hän vastusteli.

Danny katseli surkeana verisiä käsiään ja tahroja villapaidassa ja housuissa. ”Nimenomaan. Olen kärsinyt tarpeeksi. Tiedät kyllä, millaisia heittoja saisin kuulla uutisdeskin kavereilta. ’Kas, hoitsu tuli’, minulle sanottaisiin aina kun näytän naamaani, niin kuin jossain surkeassa komediasarjassa. Sitä paitsi toimitus haluaisi valokuvan nimeni viereen, koska olin tapahtumapaikalla. Miten minä sen jälkeen muka voisin hoitaa tutkimuksiani niin etteivät ihmiset tunnista minua? Kun saan julkaistua tekeillä olevan juttuni, pääsen varmasti mukaan isoihin tutkivan journalismin hankkeisiin. Kuule, Allie, sinun tarvitsee vain kertoa, että auttaja oli tuntematon mies, joka ei halunnut nimeään julkisuuteen.”

”Mitä ihmettä? Panetko tosissasi minut kuuntelemaan uutisdeskin haukkuja, koska minulla on kasassa vain puoli tarinaa?”

Danny katseli vaunuosastoon kerääntynyttä väkeä ja huomasi, että konduktööri seiso i hiukan etäämmällä tuoreita vanhempia onnittelevista ihmisistä. Danny asteli miehen luo. ”Olen *Clarionin* reportteri”, hän esittäytyi.

Konduktööri astui askelen taaksepäin. ”En tehnyt mitään väärää”, hän puolustautui.

”Ette toki, kenenkään mieleen ei tulisi väittää sellaista. Taitaa olla niin, että pääsemme parrasvaloihin, jos kerromme, että autoin synnytyksessä junan seisossa jumissa lumikinoksissa. Mutta mitä sanoisitte, jos tekisimmekin teistä tarinan sankarin?”

Saisitte mainetta ja kunniaa. Ja tähän olitte se, joka tuli pyytämään apua.”

Konduktööri näytti hämmentyneeltä. ”Mutta kaikkihan näkivät, mitä tapahtui.”

”Se unohtuu nopeasti, ihmiset kertovat kavereilleen vain sen, että junassa syntyi vauva. Työtoverini kirjoittaa jutun.” Danny osoitti Allien suuntaan. ”Jennyn ja Stevien mielestä on yhdentekevää, kuka tästä saa kunnian.” Dannyn hymy oli valloittava, se Allien oli pakko myöntää.

”En oikein tiedä...” konduktööri empi.

”Voitte jopa saada ylennyksen tai palkankorotuksen tai jotakin.” Danny kääntyi Allien puoleen. ”Onko sinulla kamera mukana?”

Allie nyökkäsi. ”Kassissa.” Hänellä oli aina pieni Olympus Trip 35 laukussa, koska ensimmäisen harjoittelujakson uutispäällikkö oli neuvonut, ettei kotoa pitäisi koskaan lähteä ilman sitä. ”Ainuttakaan kuvaajaa ei ole ikinä paikalla silloin kun sellaista kipeimmin kaivataan”, hän oli sanonut.

”Käy hakemassa se”, Danny kehotti. ”Täytyyhän kuvia olla.”

3

Allie veti valmiin juttukäsikirjoituksen kirjoituskoneesta, erotelteli huolellisesti päällimmäisen liuskan jäljennöksistä, rutusti suttuiset hiilipaperit ja heitti ne roskakoriin. Päällimmäinen liuska lähtisi uutisdeskiin, ensimmäinen jäljennös toimitussihteerille, toinen jäljennös kuvatoimitukseen ja viimeinen, hailakan vaaleanpunainen liuska jäisi hänen omaan pöytälaatikkoonsa.

Hän asetti liuskat omiin pinoihinsa ja luki jutun vielä kertaalleen läpi.

Glasgow'n rautatieasemalla koettiin eilen yllätys, kun junassa saapui odottamaton ylimääräinen matkustaja.

Jenny Forsyth istui junassa matkalla Waverleystä Queen Streetille kahden aikaan iltapäivällä. Hänen synnytyksensä käynnistyi junan seisoessa lumikinoksiin juuttuneena.

Konduktööri Thomas Mulrine, 47, toimi kuitenkin neuvokkaasti, ja Jenny saapui Queen Streetin rautatieasemalle pontevan poikavauvan äitinä.

Jenny, 23, ja hänen poikaystävänsä Stephen Hamilton, 25, olivat palaamassa White Streetillä Partickissa sijaitsevaan kotiinsa, kun alkoi tapahtua.

Sakea lumipyry oli peittänyt raiteet Falkirk Highn ja Linlithgow'n välillä, eikä juna päässyt liikkeelle.

Ennen kuin lumiaura ehti paikalle vapauttamaan kinoksiin juuttuneet vaunut, Craig-vauva päätti syntyä etuajassa. Jennyn tuskanhuudot hälyttivät paikalle konduktööri Mulrinen, joka tarttui toimeen ja avusti vauvan maailmaan kanssamatkustajien osoittaessa suosiotaan.

Stephen oli onnesta soikeana saatuaan poikansa turvallisesti syliinsä, ja aivan kuin draamaa ei olisi vielä ollut tarpeeksi, hän polvistui ja kosi Jennyä.

Jenny totesi ilahtuneena: "Jos olisin tiennyt, mitä kosintaan tarvittiin, olisin hankkiutunut raskaaksi aikoja sitten."

Ylpeä isä kertoi: "Laskettuun aikaan oli vielä kaksi viikkoa, joten arvelimme, ettei mikään estäisi meitä ottamasta uutta vuotta vastaan Jennyn vanhempien seurassa Edinburghissa. En olisi ikimaa-ilmassa osannut arvata, että Jenny synnyttäisi junassa."

"En tiedä, mitä olisi tapahtunut, jos konduktööri ei olisi ottanut ohjia käsiinsä. Hän on oikea sankari."

Konduktööri Mulrine ei kuitenkaan mielestään tehnyt mitään sankarillista. "Minun tehtäväni on pitää huolta matkustajista. En tosin ole kertaakaan aiemmin auttanut vauvaa maailmaan. Ja toivon, ettei toista kertaa tule. Onneksi vaimoni synnytti yhden kolmesta lapsestamme kotona, joten tiesin suunnilleen, mitä piti tehdä. Vastuu oli kuitenkin suuri. Olen iloinen, että kaikki päättyi hyvin."

Puoli tuntia myöhemmin juna vapautettiin kinok-
sista ja se pääsi jatkamaan matkaa Glasgow'hun.
Uusia yllätyksiä ei osunut matkan varrelle.

Konduktööri Mulrine otti radiopuhelimella
yhteyttä määränpäähän, ja asemalle odottamaan
saapunut ambulanssi vei äidin ja lapsen läheiseen
synnytyssairaalaan tarkastettavaksi. Lääkärin
ilmoituksen mukaan molemmat voivat hyvin.

"British Rail on iloinen siitä, että Craig saapui
maailmaan turvallisesti. Yhtiömme myöntää tälle
hyvin erityisellä tavalla syntyneelle lapselle
ilmaiset junamatkat koko hänen eliniäkseen", kertoo
British Railin tiedottaja.

Neljätoista kappaletta. Juttu oli pitkäkö, mutta uutispäivä oli laiha,
joten teksti saattaisi kelvata sellaisenaan. Allie oli ottanut muutamia
kuvia onnellisesta perheestä – joissakin otoksissa mukana oli myös
hämillisen näköinen konduktööri Thomas Mulrine – ja antanut
filmirullan kuvatoimitukselle heti töihin saavuttuaan. Hän oli tie-
tysti saanut kuulla melkoista pilkkaa kuvatoimituksen esimieheltä
ja tämän alaisilta. ”Onneksi kaikilla kuvattavilla on sentään silmät
auki”, kuvatoimituksen esimies oli murahtanut otettuaan ensin ilon
irti Allien omista joulukuvista, joita oli filmin alkupuolella.

Allie jakeli juttukäsikirjoituksensa liuskat eri tahoille ja oli
palaamassa omalle työpisteelleen, kun Gavin, yövuoron uutis-
päällikkö, kutsui hänet luokseen. Allie palasi varuillaan uutis-
pomojen puolelle, jossa pöydät oli järjestetty U:n muotoon. Gavin
Todd oli laiha ruipelo, jonka puku näytti aina roikkuvan luisevilta
hartioilta kuin henkarista. Hänen olemuksensa tuntui käyvän läpi
jatkovaa muutostilaa, mutta suunta ei ollut kohti parempaa: hiukset
olivat ohenemaan päin ja osin harmaantuneet, ryhti oli painunut
entistä kumarammaksi niiden muutaman kuukauden aikana,
jotka Allie oli ollut talossa, ja viskin osuus teessä, jota Gavin kan-

toi termospullossa töihin, taisi kasvaa tasaisesti. Hän alkoi lipittää termoksestaan joka ilta kymmenen minuuttia sen jälkeen kun päivävuorolaiset olivat häipyneet. Tasan yhdeksältä hän lähti publiin ruokatunnille. Allie oli ollut mukana pari kertaa ja nähnyt, kuinka Gavin kumosi viisi kunnan mitallista viskiä – ”pikkupikarillista”, niin kuin Gavin itse sanoi – vähän yli tunnissa. Hän osti vielä pikkupullon viskiä mukaansa että jaksoi työvuoronsa loppuun ja lähti kotiin yhden ja kahden välillä aamuyöstä.

Allie silmäili Gavinia epäluuloisena lähestyessään tämän työ-
pöytää. Työvuoronsa alussa Gavin käyttäytyi suunnilleen kuin kuka tahansa järjissään oleva uutispomo. Mikä tarkoitti, että hänen kanssaan asiointi oli jatkuvaa miinakentällä astelua. Mitä enemmän viskiä kului, sitä sumeammaksi kävivät aivot ja puheenparsi, ja turhautuminen purkautui ruikutuksena.

”Tästä jutusta”, Gavin aloitti.

”Mitä siitä?” Allie sanoi varovasti, koska halusi tietää, minkälaisen Gavinin kanssa oli tekemisissä.

”Sinähän olit junassa. Olit tapahtumapaikalla.”

Allie nyökkäsi. ”Totta, niin olin.”

”Mikä juttu tämä on olevinaan?” Gavin läläytti paperinippua pöydän reunaan vasten. ”Miksi et kerro tarinaa minämuodossa? Sinun pitäisi ottaa jutusta kaikki irti, Burns. Muut lehdet ovat saaneet vihiä tapauksesta jo tähän mennessä. Ainoa asia, joka meidät erottaa muista, on se, että sinä olit paikalla.”

”Mutta kun se ei ole minun tarinani. Draaman keskiössä ovat Jenny, konduktööri ja kosinta.” Allien rintaa puristi. Oppisiko hän ikinä tekemään tätä työtä? Kaikki muut toimittajat näyttivät toimivan vaistomaisesti oikein, mutta hänellä ei sellaista vaistoa ollut.

Ennen kuin Gavin ehti jatkaa näpäyttelyään, yövuoron vastaava toimittaja ilmestyi hänen viereensä. Arnie Anderson oli Gavinin vastakohta lähes kaikessa. Hän oli pulska ja iloinen, tummahiuksinen ja parrakas, kävi ruokatunnilla talon kanttiinissa mieluummin kuin pubissa ja pisteli halukkaasti poskeensa keittoja ja piiraita, joita

yleensä oli kanttiinin listalla. ”Kiva pieni juttu, Burns”, hän sanoa pamautti.

”Se olisi pitänyt tehdä minämuodossa”, Gavin inisi. ”Likka oli junassa. Sehän jutusta tekisi ainutlaatuisen.”

”Kuule nyt, Gavin.” Arnie huokaisi pettymyksestä liioitellun syvään. Hän viittilöi kuvatoimituksen suuntaan jyrkällä käsi-varrellaan. ”Juttu on ainutlaatuinen kuvien takia. Sen takia meidän etusivumme erottuu muista. Kerrankin jotain hilpeää kaikkien synkkien lumimyrskyraporttien keskelle. Ihmiset ovat kurkkuaan myöten täynnä niitä. Tälle laitetaan viisi palstaa kuvineen. Juttu täytyy tosin laittaa jatkumaan sivulla 2, jotta kaikki mahtuu mukaan. Ja silloin on tilaa sen verran, että voit tehdä viiden kappaleen jutun omasta junaseikkailustasi, Burns.” Hän heilutti sormiaan sen merkiksi, että Allie sai mennä. ”Mars kirjoittamaan.”

Arnie kumartui Gavinin olan yli penkomaan korissa olevia juttuja, kun Allie lähti omalle paikalleen. Allie kiepautti koneeseen uuden nipun paperia ja tuijotti tyhjää liuskaa kauhuissaan ja kiukkuisena. ”Valmista viimeistään yhdeksältä”, Arnie ilmoitti ja kääntyi katsomaan takanurkkaa, missä tehtiin päätökset taitosta ja sisällöstä.

”Voi helveti”, Allie manasi. Niin kuin muidenkin aloittelevien toimittajien, hänenkin lukemistoonsa olivat kuuluneet suuret toimittajanimet, kuten Tom Wolfe, Joan Didion, Nick Tomalin ja Truman Capote. Hänkin oli haaveillut uuden journalismin riveihin liittymisestä. Työskentely ensin paikallislehdessä ja nyt valtakunnallisessa sanomalehdessä oli kuitenkin merkinnyt rajua pudotusta maan kamaralle. Jopa laajojen henkilöjuttujen tekijät käyttivät lehtikieltä, joka oli kummallista kliseiden ja yksinkertais-tusten sekamelskaa. Syöpäpotilas ”taisteli urheasti”, kuka tahansa yli viisikymmenvuotias nainen oli ”aktiivinen mummo”, kun taas alle viisikymppistä saatettiin parhaassa tapauksessa kuvata sanoilla ”vaalea seksipommi”. Allie oli valmis lyömään vetoa vaikka kultakellosta, että siinä vaiheessa kun hänen käsikirjoituksensa olisi